

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 15 czerwca 2021 roku w sprawie z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. przeciwko G. R. o zapłatę, Sąd Rejonowy w Zgierzu oddalił powództwo oraz zasądził od (...) S.A. z siedzibą w B. na rzecz G. R. kwotę 3600 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia zapłaty do dnia zapłaty.

Powódka w swej apelacji zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając skarżonemu rozstrzygnięciu naruszenie:

1. art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 36a ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim („u.k.k.”) poprzez jego błędną wykładnię skutkującą nieuzasadnionym przyjęciem, że postanowienia umowy pożyczki w szczególności w zakresie: opłaty za tzw. Twój Pakiet oraz wynagrodzenia prowizyjnego są abuzywne, pomimo, że ustawa nie zakazuje powódce pobierać w/w opłat, strony ułożyły stosunek prawny wedle swego uznania, a postanowienia umowy są sformułowane w sposób jednoznaczny, jasny i precyzyjny, a ponadto usługa (...) pakiet" jest całkowicie fakultatywna wybierana na etapie składania wniosku, z kolei wynagrodzenie prowizyjne jest świadczeniem głównym, wpisanym wprost i w sposób jasny co wyklucza kontrolę abuzywności, a ponadto koszty te mieszczą się w kryterium ustawowym maksymalnych kosztów pozaodsetkowych, przez co ewentualne naruszenie interesów konsumenta nie ma charakteru „rażącego”;
2. art. 353¹ k.c. w zw. z 359 § 1 oraz art. 65 k.c. w zw. z pkt. 2.1 umowy pożyczki poprzez nieuprawnioną ingerencję przez Sąd I instancji w stosunek umowny stron i zmianę treści zobowiązania w zakresie wysokości raty;
3. art. 353¹ k.c. oraz art. 61 § 1 k.c. poprzez ingerencję przez Sąd I instancji w treść stosunku umownego pomiędzy stronami w ten sposób, że Sąd bez podstawy prawnej na skutek arbitralnej zmiany stosunku prawnego poprzez wyeliminowanie uznanych przez sąd za abuzywne klauzul, co skutkowało przyjęciem, że oświadczenie o wypowiedzeniu nie zostało złożone pozwanemu skutecznie podczas gdy takie wypowiedzenie odpowiada treści ułożonemu przez strony stosunkowi prawnemu;
4. art. 720 § 1 k.c. poprzez brak zasądzenia zwrotu pożyczki do wysokości kwoty nominalnej wraz wynagrodzeniem powoda pomimo zobowiązania umownego pozwanego do zwrotu rzeczowej kwoty,
5. art. 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe w zw. z art. 6 k.c. poprzez nieuprawnioną ingerencję w stosunek podstawowy w sytuacji, gdy powództwo zostało oparte na podstawie weksla in blanco, a tym samym sprawa niniejsza zyskała charakter sprawy wekslowej powodując, iż obowiązek udowodnienia wad wypełnionego weksla, niezgodności z deklaracją wekslową czy też nieistnienia zobowiązania, bądź wykazana, iż zobowiązanie to nie opiewa na kwotę wskazaną w treści weksla zgodnie z zawartym przez strony porozumieniem, a także w zakresie zarzutu niewykazania konkretnych i realnych kosztów poniesionych w związku z zawarciem umowy obarcza stronę pozwaną.
6. Sprzeczność ustaleń sądu z treścią materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy, podczas gdy dowody przedłożone przez stronę powodową jednoznacznie wskazują, że pożyczka została skutecznie postawiona w stan natychmiastowej wymagalności w całości.
7. art. 316 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie powództwa w całości z uwagi na okoliczność, jakoby powódka nie udowodniła, że doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy, podczas gdy w dacie wyrokowania sąd winien był w takim przypadku zasądzić wymagalne na dzień wyrokowania raty pożyczki.

W konkluzji powódka wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie żądania pozwu w całości, tj. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 16.877,51 zł;

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych;
3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie zgodnie z treścią art. 98 § 1¹ KPC;
4. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie tychże kosztów liczonych od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przed przejściem do dalszych rozważań w tym przedmiocie zaznaczyć trzeba tylko, że w myśl art. 387 § 21 k.p.c., jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie wyroku może zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

W niniejszej sprawie strona powodowa dochodziła roszczenia na podstawie weksla, stąd też decydujące znaczenie miała ocena zasadności jej roszczenia w świetle ustawy z 28 kwietnia 1936 roku Prawo wekslowe (tj. - Dz. U. z 2016 roku, poz. 160 z późn. zm.).

W literaturze prawniczej powszechnie przyjmuje się, że weksel jest dokumentem sporządzonym w wymaganej przez prawo wekslowe formie, zawierającym zobowiązanie osób na nich podpisanych do zapłaty określonej sumy pieniężnej oznaczonej osobie w ustalonym terminie i miejscu. Jako papier wartościowy weksel ucieleśnia w sobie pewne prawo majątkowe i dokumentuje zobowiązanie osób, które go podpisały. Złożenie podpisu jest samodzielną podstawą i przyczyną powstania zobowiązania wekslowego; każda z osób, która sygnuje weksel staje się przez to dłużnikiem wekslowym. Tę ostatnią cechę charakterystyczną zobowiązania wekslowego doktryna prawnicza powszechnie określa jako abstrakcyjność. Innymi słowy poprzez podpisanie i wydanie weksla dłużnik wekslowy zaciąga wobec posiadacza weksla zobowiązanie, które jest oderwane od podstawy gospodarczej, w związku z którą weksel został wystawiony. Podstawa ta nie wpływa na ważność zobowiązania wekslowego, nawet jeżeli z jakichkolwiek przyczyn jest wadliwa. Posiadacz weksla, występując z roszczeniem zapłaty, nie jest zobowiązany do wykazywania istnienia podstawy gospodarczej; wystarczy, że załączy do pozwu prawidłowo wypełniony i nie budzący wątpliwości co do autentyczności dokument weksla wraz z wezwaniem do jego wykupu. W literaturze prawniczej panuje zgoda, że weksel może spełniać m.in. funkcję gwarancyjną, która polega na tym, że jeżeli wręczeniu weksla nie towarzyszy wola odnowienia dotychczasowego zobowiązania, weksel pełni funkcję zabezpieczającą określony stosunek cywilnoprawny. Wierzycielowi zatem obok roszczenia pierwotnego przysługuje nowe roszczenie – wekslowe. Wierzyciel jest uprawniony do dochodzenia swych roszczeń na podstawie stosunku cywilnoprawnego lub na podstawie weksla.

W ocenie Sądu Okręgowego załączony do akt sprawy weksel spełnia wszystkie warunki określone w przepisie art. 101 prawa wekslowego. Mając to na uwadze Sąd uznał, że weksel będący przedmiotem postępowania jest ważny w świetle wyżej wymienionych wymogów formalnych prawa wekslowego. Nie przesądza to jednak o zasadności powództwa w całości. Należy mieć bowiem na uwadze, iż z okoliczności sprawy wynika, że weksel którego dotyczy roszczenie w chwili jego podpisania był nie w pełni uzupełniony (tj. był wekslem in blanco), do którego stosuje się art. 10 prawa wekslowego w związku z art. 103 prawa wekslowego. Weksel taki może być wypełniony zgodnie z zawartym porozumieniem a jeżeli został wypełniony wbrew niemu dłużnikowi wekslowemu służy stosowny zarzut.

Pozwany w niniejszej sprawie podnosił zarzuty dotyczące prawidłowości wypełnienia weksła, niezgodnie z treścią zobowiązania, w konsekwencji czego Sąd Rejonowy ocenił łączący strony stosunek podstawowy.

Odowiedzialność pozwanego względem powódki wynika z ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U.2011.126.715), w której przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia kredytu konsumentowi, w zw. z art. 720 k.c., z którego wynika obowiązek zwrotu przez pożyczkobiorcę otrzymanych sum.

Obowiązek zwrotu przez pozwanego kwoty pożyczki, wynikający wprost z przepisu art. 720 k.c. nie budzi zastrzeżeń co do zasady, Sąd Rejonowy prawidłowo jednak uznał, że nie zostały spełnione warunki do wypowiedzenia umowy, a żądana kwota jest niezgodna z rzeczywistym zadłużeniem pozwanego, tym samym weksel został wypełniony w sposób nieprawidłowy.

Pozwanemu udzielono pożyczki w kwocie 15.500 zł na okres 36 miesięcy. Pożyczka miała być spłacana w ratach zgodnie z załączonym harmonogramem spłat. Wysokość miesięcznej raty wynosiła 500 złotych. Pierwsza rata miała być płatna do dnia 6 kwietnia 2020 roku, natomiast ostatnia rata do dnia 6 marca 2023 roku. Całkowita kwota do zapłaty wynieść miała 18.000 zł i złożyć się na nią miały: Całkowity Koszt P. oraz Całkowita Kwota P.. Na Całkowity Koszt P. w kwocie 10.250 zł składały się m.in. Kredytowane Koszty P., czyli: opłata przygotowawcza w wysokości 129 zł, wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 6521 zł oraz wynagrodzenie z tytułu przyznania (...) w wysokości 1100 zł. Natomiast Całkowita Kwota P. wynieść miała 7750 zł i taka też kwota miała zostać przelana przez pożyczkodawcę na rachunek pozwanego.

Zgodzić należy się z Sądem pierwszej instancji, że motywem działania powódki było osiągnięcie wyższego zysku, aniżeli wynikający z pobrania odsetek, nawet maksymalnych. Wliczenie wartości opłat i prowizji do kwoty pożyczki miało stworzyć wrażenie, że powstała w ten sposób suma jest głównym świadczeniem pozwanego i jako takie nie obejmuje jej kontrola pod kątem niedozwolonych postanowień umownych w trybie art. 3851 i nast. k.c. Przepisy te wyłączają spod kontroli Sądu w indywidualnej sprawie postanowienia odnoszące się do głównych świadczeń stron, którym w umowie pożyczki jest zwrot jej przedmiotu.

W ocenie Sądu Okręgowego powódka nie wykazała, że postanowienia umowy dotyczące opłat były indywidualnie negocjowane z pozwaną, nie przedstawiła żadnych dowodów na okoliczność tego, że indywidualnie uzgadniała z pozwaną warunki umowy pożyczki.

Postanowienia umowy należało ocenić przez pryzmat regulacji zawartej w art. 385¹ kodeksu cywilnego, co też uczynił Sąd Rejonowy.

W umowie zastrzeżono zarówno oprocentowanie pożyczki jaki i naliczenie prowizji. Oprocentowanie stanowi wynagrodzenie za korzystanie z kapitału, natomiast pobranie wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie niewiele niższej od udzielonej pożyczki stanowi wyłącznie dodatkowe źródło zysku przedsiębiorcy i nie znajduje podstawy prawnej.

W takim stanie faktycznym prowizji nie można uznać za świadczenie główne, a co za tym idzie takie umowne postanowienie podlega ocenie w trybie art. 385¹ i nast. k.c. Obciążenie pozwanego prowizją za udzielenie pożyczki w wysokości 6521 zł, kształtowało jego obowiązki niezgodnie z dobrymi obyczajami, nadto naruszało rażąco interesy pozwanego jako konsumenta, dlatego Sąd Rejonowy zasadnie uznał to postanowienie umowne za nie wiążące dla pozwanego.

Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim dopuszczają możliwość naliczenia prowizji za udzielenie pożyczki, ale nie może to nastąpić w sposób dowolny, w oderwaniu od kosztów jakie faktycznie poniosła powódka w związku z udzieleniem konsumentowi pożyczki.

Powódka nie wykazała jakie były koszty rozpatrzenia wniosku, przygotowania i zawarcia umowy kredytowej, według jakich kryteriów prowizja została ustalona. Podobnie należy ocenić postanowienia umowy dotyczące Twojego Pakietu, których koszt wyniósł 1100zł. Uprawnienia wynikające z Twojego Pakietu nie mogą rodzić tak wysokich kosztów, ustalona opłata nie jest adekwatna do przyznanych uprawnień i stanowi niezasadniony pozaodsetkowy zysk przedsiębiorcy.

Mając na uwadze niezasadność zarzutów apelacyjnych oraz jednocześnie brak ujawnienia okoliczności, które podlegają uwzględnieniu w postępowaniu odwoławczym z urzędu, apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 2. wyroku w oparciu o art. 98 k.p.c., gdyż powódka przegrała sprawę w całości. Na koszty podlegające zwrotowi przez powódkę składają się koszty zastępstwa procesowego pozwanego w kwocie 1 800 zł, obliczone w oparciu o § 10 ust. 1 pkt. 1 w związku z § 2 pkt. 5) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1935).